

Một trong những kịch bản mà một số nhà phân tích đưa ra trong trường hợp Tòa ra phán quyết không có lợi Trung Quốc đó là nước này sẽ tuyên bố tặc bành Công ước Liên Hợp Quốc về Luật Biển 1982 (UNCLOS). Tuy nhiên trái ngược với những phân tích đó, có rất nhiều lý do thuyết phục để Trung Quốc không nên tặc bành UNCLOS.

Khi phán quyết cuối cùng trong vụ kiện tranh tài giữa Philippines và Trung Quốc về Biển Đông sắp được đưa ra, đã có nhiều dự đoán về việc Trung Quốc sẽ làm gì sau khi phán quyết được công bố. Một trong những kịch bản đáng lo ngại hơn cả trong trường hợp Tòa ra phán quyết không có lợi đó là Trung Quốc sẽ tuyên bố tặc bành

Công quốc Liên Hợp Quốc v Luật Bi n 1982 (UNCLOS).

Đ u 317 cho phép các qu c gia t b UNCLOS b ng cách thông báo b ng v n b n g i cho T ng th ký Liên Hợp Quốc. K ch b n này [l n đ u tiên](#) đ c đ ra ngay sau khi Philippines kh i ki n Trung Quốc vào n m 2013 và g n đây đ c nêu chi ti t trong bài vi t c a Stefan Talmon có tiêu đ "

[Rút kh i UNCLOS v n là l a ch n cho Trung Quốc sau khi tòa án ra phán quy t](#). " Talmon cho r ng t b UNCLOS s là m t l a ch n kh thi cho Trung Quốc n u Tòa Tr ng tài phán quy t tranh ch p theo h ng bác b ch quy n lãnh th c a Trung Quốc đ i v i qu n đ o Tr ng Sa. Ông cho r ng s không có b t l i nghiêm tr ng nào cho Trung Quốc vì Trung Quốc gi ng nh M s ti p t c đ c h ng h u h t các l i th đ c quy đ nh trong UNCLOS theo luật t p quán qu c t .

T b m t đ u c m t chín n m đ đàm phán, có 320 đ u kho n và chín ph l c bao trùm nhi u v n đ r ng l n, v i 167 qu c gia thành viên và đ c coi là "b n hi n pháp" c a đ i d ng không th là m t quy t đ nh b t phát. Nh Talmon th a nh n, đó ph i là m t l a ch n đ ra trên vi c cân nh c c n tr ng các m t đ c và m t c a vi c ti p t c tham gia UNCLOS. Tuy nhiên trái ng c v i kh ng đ nh Talmon, có r t nhi u lý do thuy t ph c đ Trung Quốc không nên t b UNCLOS.

Đ u tiên, t b UNCLOS s không giúp Trung Quốc thoát kh i ngh a v tuân theo phán quy t c a Tòa tr ng tài. Đ u 317 c a UNCLOS quy đ nh rõ ràng r ng vi c t b không nh h ng đ n các quy n, ngh a v hay các đ a v pháp lý c a qu c gia này b t ngu n t vi c áp d ng Công c, tr c khi Công c không còn hi u l c đ i v i qu c gia đó.

Thứ hai, t b UNCLOS không hoàn toàn b o v Trung Quốc ch ng l i các v ki n t ng t trong t ng lai có th đ c đ ra b i Vi t Nam, Indonesia ho c Malaysia Bi n ng hay Nh t B n Bi n Hoa ng, theo nh l p lu n c a Talmon. Theo đ u 317, vi c t b UNCLOS ch có hi u l c m t n m sau khi có thông báo b ng v n b n. Trong kho ng th i gian m t n m này s không có gì ng n ch n các n c này đ ra các v ki n ch ng l i Trung Quốc. Th t v y, khi Colombia rút kh i Hi p c Bogota sau phán quy t n m 2012 c a Tòa án Công lý Qu c t (ICJ) v v vi c gi a Nicaragua và Colombia, Nicaragua đã không lãng phí th i gian khi đ trình m t v vi c khác ch ng l i Colombia tr c khi th i h n m t n m h t h n. ICJ kh ng đ nh r ng tòa có th m quy n xét x v vi c th hai trong th i h n m t n m, vì Hi p c c a Bogota ch ch m d t hi u l c v i Columbia m t n m sau khi có thông báo t b . Nh v y, thay vì lo i tr các v ki n ch ng l i mình, vi c t b UNCLOS

c Trung Quốc th chí còn có th kéo theo m lo các v ki đ khi x tr khi th h m n k thúc.

Th ba, Trung Quốc đã tham gia r sâu vào h th UNCLOS. M minh ch là Trung Quốc đã đ t m nh vào ch đ đáy bi sâu đ thi l p d a trên Ph XI c UNCLOS, trong đó cho phép các qu gia th dò và khai thác tài nguyên d i đáy bi sâu nh khu v n ngoài th quy qu gia. Trên th t , Trung Quốc là nhà đ t tiên phong trong th dò đáy bi sâu, đã tích c tham gia vào vi th dò đáy bi sâu t nh n 1970. C quan nhà n c Trung Quốc là Hi h Nghiên c và Phát tri Tài nguyên Khoáng s n i d đã ký k ba h p đ v th dò khoáng s n d i đáy bi sâu v i m t t ch qu t ch trách nhi v vi qu lý các ngu tài nguyên này là C quan quy l c đáy đ i d (ISA).

S tham gia c Trung Quốc vào ch đ đáy bi sâu đ thúc đ y không ch b i kh n thu l i t khai thác khoáng s n mà còn b i các lý do chi l c , bao g m vi đ m b o m ngu cung lâu dài cho ngu kim lo quý hi đ thay th cho ngu khoáng ch t trên m t đ t và vi nâng cao n ng l c khoa h c và công ngh bi c Trung Quốc. N u Trung Quốc t b UNCLOS, n c này s ph i t b vi th dò hi n t i c a mình và làm lãng phí th i gian, ngu l c và chi phí đáng k . Cách duy nh t mà Trung Quốc có th h ng l i t ch đ đáy bi sâu khi không ph i là m t bên tham gia ch đ này là đ u t chung v i nhà th u khác và nh n tài tr t m t qu gia khác, nh ng đây là m t quá trình r t ph c t p , t n nhi u th i gian và không đ c đ m b o .

Trung Quốc c ng đã t n d ng các quy l i c a mình đ c quy đ nh trong i u 76 Ph VI c UNCLOS đ yêu sách th m l c đ a v t quá 200 h i lý nh m khai thác các ngu tài nguyên d u và khí đ t ấ đó. i u 76 cho phép các qu gia có th m l c đ a đ p ng đ c các tiêu chí khoa h c nh t đ nh (liên quan đ n đ a ch t và đ a m o c a đáy bi n) đ trình lên y ban Ranh gi i Th m l c đ a (CLCS) các thông tin đ ch ng minh ph n th m l c đ a m r ng theo nh đ xu t c a mình. CLCS có quy đ a ra các khuy ngh cu i cùng và ràng bu c v vi thi t l p gi i h n ngoài c a th m l c đ a . Ngày 14/12/2012, sau khi s d ng ngu l c đ ng k đ thu th p d li u trên đáy bi n trong kho ng th i gian m i n m , Trung Quốc đã đ trình lên CLCS ranh gi i ngoài c a th m l c đ a ấ Bi n Hoa ô ng . i trình c a Trung Quốc ch ng l n v i vùng đ c quy n kinh t c a Nh t B n ấ Bi n Hoa ô ng và không ng c nhiên khi nó gây ra s ph n đ i t Nh t B n .

Trung Quốc t b UNCLOS có th làm t n h i yêu sách th m l c đ a m r ng c a mình m c dù CLCS ch a xem xét đ trình c a Trung Quốc. S th t là Trung Quốc v n có quy n h o ng th m l c đ a v t quá 200 h i lý theo lu t t p quán qu c t . Tuy nhiên, v n ch a rõ là li u nh ng tiêu chí khoa h c s d ng đ thi t l p ranh gi i ngoài theo quy đ nh c a i u 76 UNCLOS có đ t t i đ i u ki n c a lu t t p quán qu c t hay không.

H n n a, l i ích chính c a vi c đ trình lên CLCS là làm t ng tính h p pháp c a yêu sách th m l c đ a m r ng c a m t qu c gia so v i qu c gia khác và mang l i s ch c ch n c n thi t tr c khi khai thác d u khí. Trong phán quy t n m 2012 c a Tòa án Qu c t v Lu t Bi n (ITLOS) v v vi c gi a Bangladesh và Myanmar, vi c c hai bên đ trình lên CLCS đ ch ng minh yêu sách th m l c đ a m r ng có t m quan tr ng to l n m c dù CLCS v n ch a đ a ra khuy n ngh cu i cùng. T o ng t nh v y, trong phán quy t n m 2012 c a ICJ v v vi c gi a Nicaragua và Columbia, vi c Nicaragua không đ trình lên CLCS khi n ICJ không coi tr ng yêu sách th m l c đ a m r ng c a Nicaragua. N u Trung Quốc t b UNCLOS, yêu sách th m l c đ a m r ng c a n c này s ph i ch u nh ng thay đ i b t th o ng và s b t n c a lu t t p quán qu c t , đ i u này có th nh h o ng đ n v th c a Trung Quốc so v i Nh t B n Bi n Hoa o ng.

Th t t , là m t qu c gia thành viên c a UNCLOS, Trung Quốc có quy n s d ng c ch gi i quy t tranh ch p c a UNCLOS đ c quy đ nh trong Ph n XV c ng nh tham gia vào các t ch c đ c thành l p theo UNCLOS. M c dù Trung Quốc ch a s d ng Ph n XV, nh ng n c này đã chu n b nh ng b n đ trình dài cho các phiên đ i u tr n trong hai l n xin ý ki n o t v n c a ITLOS. Trung Quốc c ng là m t thành viên c a ISA, có m t đ i di n trong H i đ ng (c quan ra quy t đ nh c a ISA) trong n m nay, và hi n nay có m t đ i di n c a trong y ban pháp lý và k thu t c a ISA ch u trách nhi m phê duy t các h s xin th m dò và khai thác đáy bi n sâu. Trung Quốc có m t thành viên trong CLCS c ng nh m t th m phán trong ITLOS. C h i tham gia vào các t ch c và s d ng c ch gi i quy t tranh ch p c a UNCLOS là đ c quy n ch dành cho các qu c gia thành viên và cho phép các qu c gia nh h o ng đ n quá trình ra quy t đ nh t i các t ch c nói trên. ây không ph i là đ c quy n nên t b m t cách d dàng.

Th t v y, trái v i nh ng gì Talmon nh n đ nh, n c M đã tr i qua t t c nh ng nh c đi m mô t trên khi đ ng ngoài h th ng UNCLOS. Doanh nghi p M có l i ích t các ngành công nghi p d u khí, n ng l o ng, v n t i bi n, đánh b t cá, và truy n thông đã liên t c tranh lu n tr c Th o ng vi n M r ng vi c M không tham gia UNCLOS đã làm xói mòn các l i ích th o ng m i và chi n l o c c a đ t n c. Ví d , M không th g i thông tin cho CLCS v th m l c đ a m r ng, do đó làm suy

y s ch ch v gi h c a th m l c đ a và c n tr vi c khai thác các ngu n tài nguyên d i đáy bi n. T o ng t nh v y, M đã không th tham gia đ y đ vào ch đ đáy bi n sâu trong Ph n XI m c dù là m t trong nh ng n c m nh nh t tham gia vào vi c th m dò đáy bi n tr c khi UNCLOS đ c thông qua.

Thêm vào đó, H i quân M v n luôn cho r ng tình tr ng không ký k t đã làm suy gi m uy tín c a M trong quan h song ph o ng và đa ph o ng và làm t n h i các ho t đ ng bi n trên toàn c u c a n c này. Các chính quy n M qua nhi u đ i đ u o ng h vi c phê chu n UNCLOS và ch m t nhóm nh các th o ng ngh s b o th đã c n tr ti n trình này. Câu h i đ t ra là li u Trung Quốc, m t c o ng qu c bi n toàn c u, có mu n ị cùng v th nh M hay không khi các l i ích bi n c t l i đ c quy t đ nh b i m t m t th d thay đ i và b t n nh lu t t p quán qu c t .

Cu i cùng và có l c o ng là lý do thuy t ph c nh t, vi c Trung Quốc t b UNCLOS s làm suy y u ni m tin v n đã mong manh trong cam k t c a Trung Quốc v "s tr i d y hòa bình" v i t cách là m t siêu c o ng toàn c u. UNCLOS thi t l p n n m t s k v o ng c b n v cách hành x c a các qu c gia trên các đ i d o ng và t đó cung c p m t ngôn ngữ chung thông qua đó các bên yêu sách, ngay c Trung Quốc, truy n đ t các quan đ i m và yêu sách c a mình. Khi c o ng th ng ị Bi n o ng leo thang hàng ngày thì vi c Trung Quốc t b UNCLOS có th làm suy gi m lòng tin c a các qu c gia trong khu v c. i u này do đó s làm h ng m i n l c c a Trung Quốc trong vi c theo đ u i l a ch n theo mong mu n c a mình, đó là tìm ra m t gi i pháp trên c s th o ng l o ng cho tranh ch p Bi n o ng.

Ph o ng án Trung Quốc không tuân th phán quy t cu i cùng c a To à Tr ng tài ch c ch n s gây t n h i đ n v th c a Trung Quốc v i t cách là m t thành viên tuân th pháp lu t c a c o ng đ ng qu c t . N u thêm vào đó mà t b m t ch đ pháp lý lâu dài và đ c ch p nh n r ng r i nh UNCLOS có th s gây ra nh ng h qu sâu r ng, đ i ng c l i l i ích qu c gia lâu dài c a Trung Quốc. Vi c M không phê chu n UNCLOS còn đ c dung th b i vì M luôn tuân th theo c ch UNCLOS. Tuy nhiên, vi c Trung Quốc t b UNCLOS sau khi tòa án k t lu n hành đ ng c a Trung Quốc ị Bi n o ng là trái v i UNCLOS s không đ c ch p nh n theo cách t o ng t . Có r t nhi u h o ng hành đ ng mà Trung Quốc có th th c hi n sau khi phán quy t c a To à Tr ng tài đ c công b . Tuy nhiên, t b UNCLOS không nên là m t trong s đó.

Tara Davenport là nghiên c u viên không th o ng tr c t i Trung tâm Lu t pháp Qu c t thu c ị h c Qu c gia Singapore và hi n đang là nghiên c u sinh c a ị h c

Luật Yale. Bài viết được đăng lên đầu tiên trên trang [The Diplomat](#).

Người dịch: Quách Huy – Minh Ngọc

Bản dịch thuộc bản quyền Nghiên cứu Biển Đông. Mọi người chỉ được đăng tải link bài viết, không được lợi khi chia sẻ có sự đồng ý của Ban Biên tập.